

niez z krakowskiego Domu w listopadzie 1930 roku pod kierunkiem ks. dra Szuniewiczza, doktora medycyny, który założył już na terenie swej pracy misyjnej stać lekarz. W grupie tej znajdował się także technik dentystryczny ks. Cymbrowski.

Tak więc dobrze przygotowani i dobrani polscy Misjonarze niosą poganom w Chinach światło prawdziwej wiary, a zarazem spieszą oni z pomocą materialną zwłaszcza lekarzom.

Dają im zdrowie duszy i ciała.

Z Brazylii

FRANCUSKIE WOJSKA NAD GRANICĄ BRAZYLIJSKĄ.

Dzienniki donoszą, że Francja skoncentrowała dużą liczbę wojska w Guajanie nad granicą w okolicy Amapá Stany Pará. Wojsko zapakowane jest w aeroplany i hydroplany.

Powstała pogłoska, że wojska francuskie chcą zająć po graniczny teren Stany Pará położony nad rzeką Oiapock, gdzie niedawno odkryto złoto. Francuzi powiadają, że w Guajanie wzmocnili pozycje wojenne dla utrzymania porządku w swej kolonii karnej, gdzie odbywa karę przeszło 10.000 zbrodniarzy.

WĘDRÓWKI GŁODUJĄCYCH RZESZ.

Do miasta Belem w Stanie Pará przybyła z okolicy dołknij tych głęsk posuchy, rzesza z 1500 osób złożona z prośbą o natchmiastową pomoc. Wiadze zdołały umieścić 500 osób w angielskiej kolonii zwanej Souza.

Ażeby można było prайсь z pomocą innym bezrobotnym, dyrektor Urzędu Zalednienia zwrócił się do Ministerstwa z prośbą o przyznanie na ten cel zapomogi w wysokości 500.000\$000.

Paraná

POWSTAŁO NOWE TOWARZYSTWO ROLNICZE.

Na kolonii Fachinal de Santa Cruz w dniu 3 b. m. przy udziale p. p. Hilarego Trojana, Tadeusza Trojana, Franciszka Zawadzkiego, Andrzeja Włodarczyka, Izidora Trojana, Stanisława Zawadzkiego, Józefa Paszczuka, Jana Wachowicza, Stanisława Wiśniewskiego, Stefana Trojana, Jana Zwierzykowskiego, Władysława Matysza, Zygmunta Trojana, Stanisława Falkowskiego, Franciszka Majchszaka, Michała Matysza, Franciszka Górskiego, Piotra Trojana, Józefa Staszewskiego, Józefa Sikory i Stanisława Majchszaka, obywateli z Fachinal de Santa Cruz i okolicy, municypjum Mallefańskiego, odbyło się zebranie organizacyjne Towarzystwa Rolniczego.

Zebrani, ożywił wiarą w lepszą przyszłość, zawiazali Towarzystwo Rolnicze „Rolnik”, przystępując doń gremjalnie.

Po przeprowadzeniu wyborów do Zarządu Tow. weszli: 1) prezes p. Józef Staszewski; 2) wiceprezes p. Stanisław Majchszak; 3) sekretarz p. Piotr Trojan; 4) skarbnik p. Stanisław Falkowski; 5) bibliotekarz p. Michał Matysz, zaś do Komisji Rewizyjnej: 1) przewodniczący p. Izidor Trojan 2) członkowie p. p. Franciszek Górski i Franciszek Majchszak. Na mocy jednej z uchwał zebrania Zarząd przystąpił do Centralnego Związku Polaków celem zaliczenia Towarzystwa w poczet swych członków.

Wobec tego, że wszelkie poczynania społeczne interesują zarówno miejscową prasę polską jak i pokrewne organizacje i szerszy ogół polski, niniejszem uprzejmie prosimy o zamieszczenie po-

Co czytać?

Ukazał się nowy tom **Roczników Katolickich** na rok 1931, Ks. Nikodem L. Cieszyński (str. 470; cena 10 zł; nabyć można za pośrednictwem „Oświaty” lub wprost u autora w Poznaniu przy Kościele P. Jezusa).

Znany i zasłużony pisarz spraw katolickich, Ks. N. L. Cieszyński, wydsje obecnie już dziesiąty tom Świelnych swych „Roczników Katolickich”; w najnowszym tomie przedstawia niezwykle trafnie, zwięźle i barwnie przegląd spraw katolickich roku 1931 na całym świecie, poczynając od Kraju Św. Krzyża — Ameryki Łacińskiej jak Kolumbji, Peru, Boliwji, Chile, Argentyny, Brazylii,

Meksyku; autor przechodzi do krajów Północnej Ameryki, następnie, Anglii, Francji, Hiszpanji, Niemiec, Polski, Rosji i Włoch.

W krajach, gdzie istnieje emigracja polska, autor poświęca specjalnej uwadze sprawę wychodźstwa polskiego, jak n. p. w Brazylii, Stanach Zjednoczonych i t. p. Rzucą okiem również na kraje misyjne, jak Afrykę i Azję. Porusza nadto aktualne sprawy łączące się masowo z t. zw. rotaryzmem.

Jednym słowem „Roczniki Katolickie” są niezastąpionym źródłem faktów i zdarzeń w świecie katolickim.

Austria spekuluje na „darmowej” kawie brazylijskiej

Z Wiednia donoszą: Przed paru tygodniami zwrócił się rząd brazylijski do Austrii z prośbą o bezpłatne dostarczenie dla biednej ludności 600 tysięcy kilogramów kawy, opakowanej w 10-ciu tysiącach worków, przy czym Austria miałaby zapłacić jedynie tytułem rozmatłych kosztów administracyjnych po 1 szylingu od kilograma.

Tymczasem jednak sprawa przybrała o tyle inny obrót, że niektóre sfery austriackie wystąpiły z planem pobrania od 1 kilograma tej bezpłatnej kawy po 2 szylingi i 50 groszy, celem przydzielenia tej nadwyżki byłemu

ministrowi austriackiemu, Thalerowi, który — jak wiadomo — zorganizował niedawno austriacką kolonję rolniczą w Paraguaju — na cele jego akcji kolonizacyjnej.

Cała ta „kawowa historia”, która narobiła w Wiedniu dużo rozgłosu, skończyła się jednakże na niczym, ponieważ grono kupców wiedeńskich uchwaliło na specjalnie w tym celu zwołanym wiecu rezolucję, protestującą kategorycznie przeciwko wyciągnięciu jakichkolwiek korzyści materialnych z tej bezpłatnej akcji na rzecz kolonizacji wieśniaków austriackich.

Argentyna wyrzuca komunistów

W krajach południowej Ameryki komunistki rozwinęły w ostatnich czasach szaloną propagandę.

Państwa bronią się, jak mogą, przed zagrożeniem niebezpieczeństwem. W ostatnich dniach rząd argentyński przeprowadził wielką obławę, aresztując wszelkie indywiduala, podejrzane o robotę wyrotową. Wśród uwiezionych znajdowało się wielu cudzoziemców; a mianowicie: 24 Włochów, 39 Polaków, 13 Niemców, 1 Anglik i wielu innych narodowości.

Policja argentyńska wsadziła

obwinionych na okręt „Chaco” i powiozła ich do Europy. Niesieły w portach europejskich, ani w Marsylii, ani Genui, władze miejscowe nie pozwoliły im wysiąść. Rząd włoski z trudnością przyjął w porcie Neapolu komunistów włoskich. Wobec tego okręt „Chaco” powiózł dalej obwinionych innej narodowości do portów niemieckich i polskich. W Gdyni komisarz p. Zabieszowski, w porozumieniu z ministrem Sprawiedliwości pozwolił wysiąść na ląd, tylko tym więźniom, którzy udowodnili dokumentami, że posiadają obywatelstwo polskie.

wyższej korespondencji w powyższym piśmie „Lud”.

Tow. Rolnicze „Rolnik” prezes: Józef Staszewski sekretarz: Piotr Trojan.

WYSTĘPY „KÓŁKA STUDENCKIEGO” W S. CANDIDA.

Ubiegłej niedzieli Kółko Studenckie przy Bursie XX. Misjonarzy z Kurytyby odegrało w sali Tow. Św. Wojciecha na kolonii Santa Candida wesołą komedię p. t. „Trafil Marek na Marka”. W przerwach chór Kółka Studenckiego wykonał kilka pieśni patriotycznych nadto na program występu złożyły się przemówienia, deklamacje i gra solowa na skrzypcach.

Ruchliwa młodzież Kółka Studenckiego wykonała swe role znakomicie. Również świetnie wypadł śpiew chórowy i muzyka.

Obazerna sala Towarzystwa wypełniona była całkowicie gośćmi, którym gra sztuki bardzo się spodobała.

KURTYBA

INTERWENTOR RIBAS WYJECHAŁ ZWIEDZIĆ PÓLNOCE OKOLICE PARANY.

Interwentor Parany, p. Manoel Ribas wyjechał wczoraj na otwarcie nowej linii kolejowej zbudowanej w ostatnich czasach w Północnej Paranie pomiędzy Oornello Procopio a Yatai.

Korzystając z okazji Interwentor zwiedził północne okolice Parany jak Cambará, Jacarésinho, Santo, Antonio da Platina i Ribeirão Claro. Pół-

nocne okolice Stany Parana, według zdania niektórych, są bardzo urodzajne, tak iż z natury rzeczy staną się kiedyś śpi-chlerzem Parany.

PRZEPIS O OBCINANIU HERWA MATTE.

Interwentor Parany, p. Manoel Ribas wydał dekret, w którym postanawia że czas obcinania herwy w całym Stanie trwa od 1-go maja do 30-go września.

São Paulo

NOWE PRZEPISY DLA SZKÓŁ PRYWATNYCH W S. PAULO

W São Paulo wydano nowe przepisy odnoszące się do szkół prywatnych. Najważniejsze postanowienia są następujące:

Budynek szkolny musi odpowiadać wymaganiom higieny.

Nauka z wyjątkiem, nauczania języków obcych, musi być udzielana w języku krajowym.

Nauka języka portugalskiego której ilość godzin przepisana jest przez Stany, Urząd Szkolny, może być udzielana tylko przez nauczyciela, który jest Brazylijaninem z urodzenia, lub też naturalizowanym, lub też z urodzenia Portugalczykiem, a nadto, posiadać musi wymagane świadectwa ze szkół brazylijskich.

Nauki geografii i historii brazylijskiej, której ilość godzin ustalona jest przez Stany, Urząd Szkolny, udzielać mogą tylko Brazylijanie z urodzenia lub naturalizowani, którzy posiadają odpowiednie dyplomy.

W przedszkolach i niższych i

wyższych klasach szkół należy uczyć pieśni narodowych.

Stanowy Urząd Szkolny ma prawo zwiedzać w każdej chwili i egzaminować uczni z nauki języka portugalskiego, geografii i historii brazylijskiej. Katalog uczni należy prowadzić w języku portugalskim.

Święta narodowe należy obchodzić.

W niższych klasach szkół można się posługiwać tylko tym podręcznikami szkolnymi, które zostały zatwierdzone przez Stany, Urząd Szkolny.

Kary cielesne są zakazane. Dzielenie klas i tworzenie kursów należy przedstawić Władzy Szkolnej.

Książki do nauki języków obcych należy przedstawić do zaprobowania Władzy Szkolnej. Analfabcy i dzieci poniżej lat 10 nie mogą otrzymywać nauki żadnego języka obcego.

W ochronkach mogą uczyć tylko rodowite Brazylijanki, a te mogą mieć pomocnicze obcokrajowe o ile te ostatnie znają język portugalski.

Cudzoziemcy, pominiwszy inne wymagania, mogą uczyć i innych przedmiotów, jeżeli posiadają praktyczną znajomość krajowego języka.

Santa Catharina

NOWE TOWARZYSTWO OŚWIATOWO-ROLNICZE POWSTAŁO W PINHEIRO.

Z kolonii Pinheiro donoszą, że utworzyło się tam nowe towarzystwo Oświatowo-Rolnicze imienia Marszałka Piłsudskiego.

Na zebraniu w dniu 17-go b. m. został wybrany zarząd towarzystwa w następującym składzie: prezes p. J. Kowalski; wiceprezes p. Wł. Korc; skarbnik p. A. Langa; zastępca skarbnika p. M. Michalak; sekretarz p. Sylwester Michalak. Komisja Rewizyjna pp.: J. Matowski, B. Skrzypiec, J. Modrzejewski i St. Michalak. Na tem samym posiedzeniu postanowiono przystąpić do C. Z. P.

Towarzystwo, pragnąc otworzyć czytelnik i założyć bibliotekę, postanowiło zwrócić się do różnych organizacji i redakcji z prośbą o podarowanie im książek i gazet bezpłatnie.

Rio Grande do Sul

WALKA Z NARKOTYKAMI. Władze policyjne w Porto Alegre przedsięwzięły ostrą kampanję przeciw handlarzom narkotyków; aresztowano 12 osób podejrzanych o uprawianie handlu kokainą, oraz przyłapano 137 gramów różnego rodzaju narkotyków.

Telegramy

— Z Bukaresztu donoszą, że Marszałek Piłsudski w powrotnej podróży z Egiptu do Polski zatrzymał się na kilka dni w stolicy Rumunii i odbył konferencje z królem rumuńskim, prezydentem ministrów, ministrami Spraw Zagranicznych i Skarbu. Na konferencjach tych poruszane były sprawy dotyczące współpracy obydwu zaprzyjaźnionych państw.

— Marszałek Piłsudski w towarzystwie wyższych oficerów rumuńskiego Sztabu Wojskowego odbył inspekcję pogranicza rosyjsko-rumuńskiego.

— W Japonji w miejscowości Oniwa pożar zniszczył 1500 domostw, pozbawiając dachu nad głową 7.500 mieszkańców.

— W Meksyku wykonano wyrok śmierci na 18 bandytach oskarżonych o napad na miasto Paso del Machado.

NIEDOLEGA.

— Józek, wynieś tę ścierkę na podwórze i powieś na słońcu.

Józek wraca po chwili ze ścierką w ręku:

— Niech matula sami wyjdą i powieszka, bo ja do słońca dostać nie mogę...

Obchód 3-go Maja

Data 8-go maja 1932 z inicjatywy Związku Polskiego a staniem organizacji polskich w Kurytyble odbędzie się uroczysty obchód dla uczczenia pamiętnego dnia ogłoszenia Konstytucji 3-go Maja.

O godzinie 10 i 15 minut rano nabożeństwo w kościele Św. Stanisława.

O godzinie 8-mej wieczór Akademja w sali Związku Polskiego.

W programie: przemówienia, deklamacje, muzyka i śpiewy. Szczegółowy w programie.

Kierownictwo artystyczne objął p. T. Morozowicz. Wstęp na Akademję bezpłatny z wyjątkiem łóż, które są do nabycia w Związku Polskim po 5\$000.

Do wzięcia udziału w obchodzie zaprasza się posamiejscowe towarzystwa i wszystkich rodaków; specjalnych zaproszeń nie wysyła się.

Za Komitet Obchodu: Piotr P. Flomik, Sekretarz.

ODPOWIEDZI REDAKCJI

W sprawie reklamacyj.

W ostatnich dniach kilku czytelników uskarżano się w listach na nieregularną wysyłkę „Ludu”. Czytelników tych zapewniamy, że Administracja zawsze i punktualnie wysyła wszystkim prenumeratorem „Lud”. Jeżeli ktoś mimo to nie otrzymuje „Ludu”, to dlatego się to z winy zamieszawanej poczty, lub też niedokładnego adresu prenumeratorka. Oczekaj p. p. Agenci a także kierownicy poczty uskarżają się, że niektórzy czytelnicy nie troszczą się o odbiór pobieranego pisma.

Prosimy Czytelników, ażeby przed wnoszeniem reklamacji do Administracji „Ludu”, przedtem sprawdzili czy przyczyna nieregularnego otrzymywania pisma nie leży po ich stronie lub na miejscu poczty.

TRZY MUCHY W GARŚCI

Wędrowna orkiestra została zaproszona na wesele odbywające się u najbogatszego gospodarza we wsi. — Po kilku „kawalkach” jedensz grajków zaczął krząć wśród gości z talerzem, do którego bojnie sypały się datki!

Jeden z obnych zapytał grajka:

— Czy tamci muzykanci ufają wam? Przecież możecie ściągnąć trochę forsy z talerza?

— Eh! Tacy głupi to oni nie są — Kto idzie zbierać, dostaje talerz do prawej ręki a do lewej trzy żywe muchy. Jak wraca sprawdza się tylko muchy.

Związek „Oświata”

Avenida Dr. Jayme Reis 583 — Caixa Postal 155 — Curitiba — poleca swoim członkom następujące książki do nabycia po złotych cenach:

Giewontowy Hufiec — Kropiwa-	1\$500
czka	
Miljonówka — S. Sobolewska	3\$850
Soldat — Gomulicki	2\$200
Poszukiwacze Złota — M. Smo-	
łański	3\$000
Zielona Łatarka — Sewer	2\$400
Syrena — W. Gomulicki	3\$900
Wielki Szlem — K. Gliński	1\$000
Ostrzeżenie — K. Gliński	1\$000
Skarbiec Farona — Z. Morawska	1\$500
Książyna — M. Wierzbicki	1\$000
Gołębica — J. Orwicz	2\$000
Lusia Burlak — Sewer	1\$800
Oczarne Uroki — R. Zegota	2\$000

POSZUKIWANIA.

Przez Konsulatu R. P. w Kurytyble poszukiwane są następujące osoby:

Krzysz Dmytro, lat 23, ostatnio zamieszkały w Prudentopolis.

Hesse Edward, pochodzący z Tomaszowa Maz.

Kosobucki Kazimierz, ostatnio zamieszkały w Kurytyble, rua Alfere Pol, 151.

Opulski Eugenjusz, ostatnio zamieszkały w Kurytyble R. Visc. do Rio Branco, 181.

Walski Andrzej, ostatnio zamieszkały w Kurytyble.

Poszukiwani lub ktoby znal adres powyższych osób, zechce się zgłosić osobście w Konsulacie albo podać ten adres piśmiennie.

Kierownik a. i. Jan Wiktor Król Sekretarz Konsulatu.

ROLNICZY!

Nasza marka na naszych NAWOZACH i MASZYNACH

ROLNICZYCH tak jak imię
CASA HACKRADT

gwarantują najlepszą jakość i ceny przystępne.

Komunikat

Poszukiwane są za pośrednictwem Wydziału Konsularnego Poselstwa Rzeczypospolitej Polskiej w Rio de Janeiro (Praia de Botafogo, 246) — przez rodzinę, względnie znajomych, następujące osoby:

Abramów Piotr, inżynier-elektrotechnik, rodem z Wilna, w wieku lat 42, do Brazylii przyjechał w 1931 roku;
Cieply Michał, ostatnie przebywający w Venezuela;

Dorf Sforim Salomon, urodzony w 1906 roku, rodem z Zydaczewa; do Brazylii przyjechał w 1929 roku;

Jankowski Grzegorz, lat 26, rodem z woj. Tarnopolskiego; do Brazylii przyjechał w 1930 roku;

Joziec Anna, z Polski wyjechała przed czterema laty;

Nowak Kajetan, pochodzący z woj. Łomżyńskiego;

Lewandowski Wawrzyniec i Marianna, którzy w 1890 roku przyjechali do Brazylii i osiedli na roli;

Markowska Stella, wraz z mężem, przyjechali do Brazylii w 1930 roku i osiedli w Rio de Janeiro;

Pyliński Jarosław, do Brazylii przyjechał w 1927 roku, w roku 1928 brał podobno udział w ekspedycji przeciwko Indianom;

Hogowski Konrad, który w 1929 roku zamieszkiwał w S. Paulo;

Łożański Bygmun, był zatrudniony pewien czas w Dzienniku »Deutsche-Rio Zeitung« w Rio de Janeiro;

Wend Filip, syn Piotra i Aany, podobno zatrudniony w Meksykańskiej Marynarce Handlowej;

Ertson Eric, lat około 65, zamieszkały w Rio de Janeiro;

Windsor Marja, lat około 58, zamieszkała w Pernambuco.

Poszukiwani i każdy, kto posiada ja-

kiekolwiek informacje o miejscu pobytu poszukiwanych i ich losie, proszeni są o porozumienie się z Wydziałem Konsularnym Poselstwa B. P. w Rio de Janeiro.

Kierownik Wydziału Konsularnego Michał Czarnota Bojarski.

Poszukuje się młodego małżeństwa do pracy na małym stakrze, w mieście, któreby zajęło się gospodarstwem mlecznym. Wynagrodzenie według umowy. Do dyspozycji dom ze światłem i ogrodem. Informacji udziela:

LUCHO SCHUMACHER
Chacara Carlos Hauer
Agu Verde obok placu gry w piłkę A hletico.

MŁODY CZŁOWIEK niedawno przybyły z Polski przyjmie pracę w kwiaciarstwie, względnie księgowości (buchalterji) za małym wynagrodzeniem lub chwilowo za życie z mieszkaniem. Wiadomość w Administracji »Ludu«.

NAJLEPSZE I NAJTANSZE DROZDZIE „COLAR“ W PROSZKU
JÓZEFA MIKOSZA

Komu należy na czasie i na smacznych ciasteczkach, niech używa tylko DROZDZY »COLAR«. Kto używa DROZDZY »COLAR« ma ciasteczka w paru minutach gotowe. Do nabycia w wszystkich sklepach.

Pijcie Kawę Tosca
NAJSMACZNIEJSZY NAPÓJ CODZIENNY.
Do nabycia we wszystkich sklepach.

Klinika Dentystyczna

JAN SKAŁSKI
Chirurg - Dentysta

Wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres dentystyczny szybko, starannie i tanio. Przyjmuje w każdej chwili.
Rua Aquidabam 801 - Curitiba

Bardzo tanio i z gwarancją wyrabia i naprawia biuterje złote, srebrne i t. d. oraz zegarki. Złoci, srebrzy w ogniu. Słubne złote pierścionki po 20\$.

Kazimiera Wojnarowski
Rua Barão do Rio Branco N. 338 - Curitiba.

PENSJONAT
Kuchnia Polska, wygodne pokoje, ceny przystępne.
Rua Ebano Pereira 57 róg Rua Augusto Steifeld.

Wapno, cement, cegły, piasek, dachówki, drzewo do budowl, farby i t. p.

MACEDO & CIA.

Posiadają największy skład wszelkiego MATERJAŁU DO BUDOWLI którego dostarczają w małej i wielkiej ilości. — Wykonują plany i kosztorysy. — Udzielają wszelkich informacji.
Rua João Negrão N. 621 - CURITYBA
Telefon 896 - Caixa postal 387

NAJLEPSZYMI I NAJSOLIDNIEJSZYMI
Konstruktorami w PARANIE SA

BRAÇIA **Kowalczykowie**
SPÓŁKA
Graczykowski

RUA MARTINS AFFONSO 522
i Rua AUGUSTO STELFELD 136 w KURYTYBIE

Podjęliśmy się budowy kamienie, wil w najrozmaitszych stylach, kościołów, kaplic, szkół, parków, grót, ogrodzeń murowanych.

Wykonują tak po miastach jak i po kolonjach. Brazylijanie i Niemcy podziwiają ich pracę szybko, solidną a przedewszystkiem tanią.

Przedsięb. oręcy i Kupy ogłaszajcie się w »LUDZIE«.

Wydział Rolny w tym kierunku idzie i oto się stara, musimy dążyć do stworzenia organizacji, która by naprawdę dawała korzyści zrzeszonym rolnikom, w ten sposób ogół można będzie przyciągnąć i związać. Bardzo ważnego znaczenia dla ogółu jest stwarzanie związków wytwórców. Panowie sami dobrze wiedzą, jak się przedstawia sprawa młynów zbożowych w Paranie, często się zdarza, że cały zarobek kolonistów ze zboru zboża, jak pszenica i żyto, zjada młyn. Czyż towarzystwa nie mogłyby tworzyć takich młynów spółkowych, gdzie mlełoby się zboże z minimalnym zyskiem dla młyna, jeżeliby dział zboża dobrze zorganizować, stworzyć młyny spółdzielcze. Kolonja, widząc w produkcji zboża interes, mogłaby ten dział u siebie rozwijać. To samo tyczy się olejarstwa. Parana większość olei sprowadza z zagranicy, mimo że jest możliwość uprawy całego szeregu roślin olejistych, jak len rycynowy,

soja, seram i t. d. Dla niektórych okolic więcej oddalonych od kolei, gdzie prawie żadnego produktu transportu nie opłaca się, stworzenie olejarni może stać się zbawieniem. Transport oleju, który kosztuje kilka milrejsów kilo, nawet przy złych warunkach komunikacji i drogim transporcie opłacić się może. Z olejarstwem związana jest też hodowla, najlepszą paszą dla bydła mlecznego jest makuch z roślin olejistych i nie go zastąpić nie zdoła, dalsze kolonie mogą doskonale produkować masło i sery, mając do dyspozycji taką paszę jak makuch. Towarzystwa jednak muszą sobie zdać sprawę, że tego wszystkiego za nich nikt nie zrobi. Wydział może pomagać, może wyszukiwać jak najtańsze maszyny potrzebne do przemysłu rolnego, ale samą organizacją tych przedsiębiorstw muszą się zająć towarzystwa, gdyż Wydział ludzi niema i wszystkiego zrobić nie może.

Sposób łatwego usuwania pni zawadzających na polu

Ażeby usunąć z pola pnie (karpy), które nam przeszkadzają w uprawie, nie potrzebujemy koniecznie ich wykopywać, lecz mamy do tego łatwiejszy sposób, który tutaj podaję.

Na środku pola (karpy) zawierca się dziurę całowym świdrem na jakieś 10 centymetrów głęboko. Dziurę tę zawierca się z wierzchu.

Następnie sypie się w dziurę saletrę (jedną łyżkę) i zabija ją klinem (kółkiem).

Taki pień pozostawia się potem w spokoju przez jeden rok. W ciągu tego czasu saletra się rozpuści i rozjeździe po całym polu i korze-

niach. Po roku zapala się ogień na pniu.

Pień nasycony saletrą spali się do czysta razem ze wszystkimi korzeniami. Przy tym sposobie mamy mniej pracy niż przy karczowaniu, a dobrze wycyżymy sobie ziemię i nie wyniszczyliśmy jej tyle co przy eoracznym paleniu wszystkiego co się na niej znajduje.

Sposób ten używany jest z powodzeniem w Północnej Ameryce. Każdy z rolników może go u siebie na paru pniach wypróbować i się przekonać czy jest on dogodnym. Nic na tem nie straci, a będzie wiedział.

Jan Szkolny.

BIULETYN

CENTRALNEGO ZWIĄZKU POLAKÓW W BRAZYLJI

REDAGOWANY PRZEZ ZARZĄD C. Z. P.

KURYTYBA—Rua Carlos de Carvalho 487—Caixa postal 412, Tel. 1410

RODACY! Popierajcie Centralny Związek Polaków, który ogniskuje nasze dążenia do lepszej przyszłości. Po powstaniu C. Z. P. Wydział Rolny przygotował pierwszy Zjazd Rolników Polskich i Wystawę Parańską. Przystępujemy jak najliczniej do C. Z. P., wpłacamy składki członków nadzwyczajnych, przypominajmy Towarzystwom, żeby wybierały delegatów na II-gi Sejmik i wpłacały należne składki członkowskie.

Dlaczego powinno się zakładać pólka doświadczalne

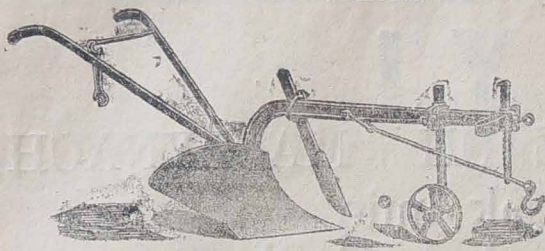
Na każdej kolonii powinniśmy zakładać pólka doświadczalne. Jest to konieczna rzecz, żeby pieniędzy nie wydawać na próżno przy kupowaniu nawozów sztucznych. Nie każdy bowiem nawóz wszędzie się jednakowo opłaca. W jednym miejscu jakiś nawóz powiększy zbiór o tyle, że i siebie zapłaci i rolnikowi da korzyść, a w drugim ten sam nawóz nie powiększy plonu nawet o tyle, żeby się zapłacił na niego wydane wrócić.

Każdy więc z rolników, używający nawozów, powinien wiedzieć, który z nich najwięcej podnosi plonu w jego gospodarstwie i jaki się jemu używać opłaca. Może być bowiem, że jakiś nawóz powiększa zbiór, ale sam kosztuje drogo i nadwyżka tego zбору mniej będzie warta niż

się na niego wydało. Inny znów nawóz nie da tak dużej nadwyżki zebranego płodu, lecz po obliczeniu jego kosztu i wartości uzyskanej nadwyżki, okaże się, że przyniósł rolnikowi rzetelny zysk. Nawozy sztuczne nie są tanie i rolnicy nie mają za wiele pieniędzy, by je wydawać na próżno. Nawóz sztuczny da rolnikowi korzyść, ale tylko wtedy, gdy będzie się go używać z zastanowieniem i dawać ten, który danej ziemi i danej roślinie oraz kieszeni rolnika najlepiej będzie odpowiadał.

Przed używaniem nawozu na większą skalę, każdy z rolników powinien wiedzieć, ile on kosztuje jaką nadwyżkę plonu dać może i jaka jest tej nadwyżki przypuszczalna wartość. Z tego zaś łatwo będzie wiedział, ile mu może dać zysku, czy się go

Plugi jak wszelkie narzędzia rolnicze sprzedaje się po cenach bardzo dogodnych.

CASA METAL — José Hauer Junior

CURITYBA — Rua 15 de Novembro 220 — Caixa postal 140

Skład Pierwszorzędny Polski Artykułów Spożywczych

Władysława Józefa Brzezińskiego

prawy RUA IGNACIOLUSTOZA 41, róg RUA DUQUE de CAXIAS... Każdy chce kupić dobrze i tanio...

Farby BAYER

są najlepsze

do farbowania wszelkich materiałów

„La No LUHM“ — Rua Etacnelo 161 — CURITYBA

RODOLPHO STROBEL

PRAÇA CORONEL ENEAS Nr. 119.

Kurytyba — Telefon 197.

Wielki Skład: Wapna, Posadzki, Cegiel, Dachówek Francuskich... Wiekli Skład: Wapna, Posadzki, Cegiel, Dachówek Francuskich...

Dr. Carlos Heller

Praktykował w hamburskich, wiedeńskich i paryskich szpitalach.

Praktyka ogólna. Leczy specjalnie choroby skórne, weneryczne, pecherza i włosów. Klinika dla dzieci. — Leczy Zylaki...

DR. CARLOS MOREIRA, Lekarz Specjalnie leczy oczy, uszy, nos i gardło. Konsultorjusz: Pharmacia Laearda...

Potrzebujecie drzewa do budowl?

Jest tu skład drzewa przy Rua Visconde de Guarapuava 171, który ma znakomite drzewo tak heblowane jak i nieobrobione...

KLINIKA DENTYSTYCZNA Kazimierz Mitozuk Chirurg-Dentysta

Wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres dentystyczny. Specjalność: Złote mostki i płyty kaukuczowe. Avon-Luiz Xavier 128 (sóbrazo) CURITYBA

SMAKOSZE PIWA PIJA W LECIE TYLKO

Cruzeiro Pilsen — Pomba Corôa

nie zrównanie najlepsze jasne piwa od lat istniejącego browaru: Cervejaria Cruzeiro — Telefon 4951 751

SKŁAD MEBLI

Firmy:

JAKÓB KOZIEN

RUA SÃO FRANCISCO 64

Sprzedaje się meble: szafy, krzesła, łóżka, kołyski, stoły, kredensy szafy, kuchenne, sofy, kanapki i t. p. powyżej wspomniane sprzęty wykonuje się na zamówienie. Ceny są bardzo niskie

Baczność!

Wszystko po cenach zniżonych. Książki do nabożeństwa — wielki wybór, co dopiero nadszedł z Europy! — Obrazy religijne, figury kościelne, kropielniczki, lichtarze i wszelkie inne towary dewocjonalne! Wszelkie przybory szkolne. Drukarnia i intyroligatoria. — Fabryka pieczętek gumowych i metalowych.

C. E. SCHULZ & COMP. Rua Barão do Serro Azul 64-72 CURITYBA — Paraná

Casa de Saude „São Francisco“

DOM ZDROWIA — KLINIKA PRYWATNA

DR. JOERGE MEYER FILHO

Rua São Francisco N 25 — Curityba.

Specjalność: operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach, zastosowanie sztucznego pneumatyora x przy osobach cierpiących na płuca. — Nowoczesny aparat Roetgens. — Diatermja. — Sztuczne ultra fioletowe promienie słoneczne, Zystokopja i t. d. — Przyjmuje od godziny 10-ej do 11-półn i 1-5

„A Vencedora“

Fabryka cukierków i karmelków w najlepszych gatunkach i w papierki owijanych.

Cukierki malinowe, kokosowe, miętowe, cytrynowe, ananasowe, truskawkowe, bananowe, mleczne i gumowe. — Procz tych są jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych. — Uprasza się Szań. Rodaków o łaskawie przekonanie się że są najtańsze najlepsze w Kurytybie. FRANCISZEK LACHOWSKI Curityba — Rua Cabral N 451 — Curityba

Najlepsze piwa są z Browaru Atlantica

opłaci stosować, czy też nie. Ażeby to wszystko wiedzieć, trzeba zakładać poletki doświadczalne, co nie jest wcale trudnym i na co nie potrzeba, ani wiele pola, ani też dużo nawozu.

Każdy z rolników takie poletki założyć u siebie może bez większego kosztu i przy małym nakładzie pracy, a uchroni go to w znacznej mierze od niepotrzebnych strat. Pamiętać też należy, że nawozy zawierają nie jednakoową ilość składników, które roślinom mogą służyć jako pokarm. Są nawozy nisko i wysokoprotentowe. Nawóz o tej samej nazwie może mieć mniej lub więcej owych składników i zależnie od tego może worek jednego kosztować o połowę więcej jak drugiego, a mimo to że jest droższy, będzie się więcej od tego tańszego opłacał. Wiele też jest w sprzedaży nawozów bardzo tanich, lecz mało wartościowych, sprzedawanych przez mało znane firmy nie dające pewnych gwarancji jego

procentowości), rolnik je kupuje bo jest taniej, a potem korzyści z tego nie ma i mówi, że nawóz sztuczny się nie opłaca. Lepiej jest kupić nawóz sprzedawany przez pewną odpowiedzialną firmę, która za jego skład gwarantuje, niż kupić nawóz trochę tańszy o niewiadomej i niepewnej zawartości, której rolnik sprządził nie jest w stanie. Tak samo często się mówi, że nawóz się nie opłaca, jeżeli użyto się nawóz i pewny i dobry, ale nienadający się akurat na tę ziemię, gdzie go się rozsiało. Jeden i ten sam nawóz na jednej ziemi bardzo powiększy zbiór, a na drugiej mało co albo też i nie.

Dlatego też trzeba się najpierw przekonać o wartości nawozu, (jak też i o tem czy się nadaje) na poletku doświadczalnym, a dopiero potem używać go w większych ilościach.

Jak się zakłada poletki doświadczalne napiszę w następnym numerze. J. Sk. Kruszewski

ZADANIA WYDZIAŁU ROLNEGO

(Dokończenie referatu rolniczego ogłoszonego na Zjeździe Rolniczym przez inżyniera- agronoma p. T. Makomskiego (patrz „Lud“ N. 25).

Zadaniem wydziału rolnego, winno być:

1) Jedną z ważniejszych dróg prowadzących do podniesienia naszych gospodarstw, jest dokształcanie teoretyczne rolnika, a ze względu na brak szkół rolniczych można trafić do rolnika jedynie przez popularne wydawnictwa w zakresie rolnictwa, hodowli, weterynarii i przetwórczości rolnej, przez propagandę w prasie artykułów aktualnych z tych dziedzin oraz kursy korespondencyjne. Poza tem przez pogadanki na nie-

dzielnych zebraniach kółek i porady fachowe listowne. Z braku doświadczeń naukowych i praktycznych z tutejszego terenu i braku popularnych wydawnictw, trzeba całą pracę teoretyczną opracować operując się na obserwacjach poszczególnych ludzi z doświadczeń innych krajów o klimacie i warunkach do tutejszych podobnym. Praca w tych warunkach jest bardzo utrudniona, nie mogąc być systematycznie prowadzoną wobec braku ludzi, którzyby się nią mogli stale zajmować i z konieczności musi być rozciągnięta na dłuższy okres czasu. Nadmienić trzeba, że rolnicza literatura brazylijska z wyjątkiem większych kultur północnych,

Zbliża się dzień 14-go Maja, dzień otwarcia II-go Sejmiku. Każde Towarzystwo Polskie, czy to oświatowe, czy rolnicze, czy też Towarzystwo Młodzieży, Sportowe lub inne — wszystkie towarzystwa powinny wysłać delegatów na Sejmik. Wybierajcie delegatów na II-gi Sejmik C. Z. P.

jak kawa, kakao, jest bardzo szczerpla i powierzchniowa.

2) Zakładanie polek doświadczalnych. Poleka te choć dość licznie swego czasu zakładane przez rząd i firmy nawozowe, często z różnych względów zraziły do siebie kolonistów. Niemniej jednak poleka te mogą oddać poważne usługi rolnikowi, wskazując mu czy i jakie nawozy sztuczne w danej okolicy stosować. Parana ze swą różnorodną ziemią powinna mieć całą sieć takich polek nie tylko w okolicach stosujących nawozy sztuczne, ale i w okolicach, gdzie nawóz sztuczny jeszcze nie dotarł i nie rozpowszechnił się.

W dzisiejszym kryzysie i przy obecnych niskich cenach produktów rolnych nie wszystkie nawozy sztuczne się opłacają, niemniej jednak są takie, które mogą dać dobre wyniki. Wykazanie ich więc może dać okolicy poważne korzyści, doświadczenia takie, żeby miały praktyczne znaczenie, muszą być robione przez kilka lat z rzędu.

3) Propaganda stosowania do-brych nasion, zbóż, warzyw i sadzonek okopowych. Z braku doświadczeń z nasionami zagranicznymi, powinno się stosować selekcionowanie nasion swoich parańskich.

4) Analizy nawozów.

5) Organizacja kółek rolniczych pomaganie przy rejestracji ich, jako też poszczególnych rolników.

mówać tylko pośrednio, dążyć się jednak powinno do najściślejszego związania kolonji z Wydziałem, żeby w ten sposób przygotować grunt do powstania centrali handlowej tow. rolniczych. Doświadczenia tow. niemieckich wykazały, że bezpośrednie transakcje handlowe wydziału, mogą tylko doprowadzić do rozbitcia go i niezadowolenia ze strony kolonji przy jakiejś nieudanej transakcji, co się w obecnych warunkach może łatwo zdarzyć. Wydział rolny musi się z góry zastrzec, że tylko udziela informacji przy kupnie, odpowiedzialności jednak na siebie brać za transakcje nie może. Centrala handlowa, będąc organizacją handlową a nie społeczną i mając fachowca handlowca, odpowiadać za transakcje będzie mogła. A więc Wydział musi stworzyć grunt dla takiej centrali, może on jako organ towarzystw dać ze swej strony nadzór i bronić interesów towarzystw. Łączenie centrali handlowej w jedną całość z Wydziałem Rolnym jest rzeczą niemożliwą i nie powinno mieć miejsca. Wydział Rolny starać się musi o wytworzenie obok centrali handlowej towarzystw, jeszcze centrali kooperatyw, na to jednak żeby ją stworzyć potrzeba przedewszystkiem pewnej ilości dobrze idących spółdzielni oraz kapitału, stać obecny, gdzie istnieje zaledwie kilka kooperatyw i to bardzo finansowo słabych, nie pozwala stworzyć takiej centrali. Może być jedynie mowa o stałym agencie tych kooperatyw i kół rolniczych, któryby transakcje w Kurytybie, załatwiał i w ten sposób pomagał zrzeszeniom.